

2025-02-14

Klimat- och näringslivsdepartementet
Kn.remissvar@regeringskansliet.se
cc till kn.cks@regeringskansliet.se

Dnr KN2024/02249. SÖRABs remissvar på promemorian *Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi*

SÖRABs dnr: SÖ2024-92

Inledning

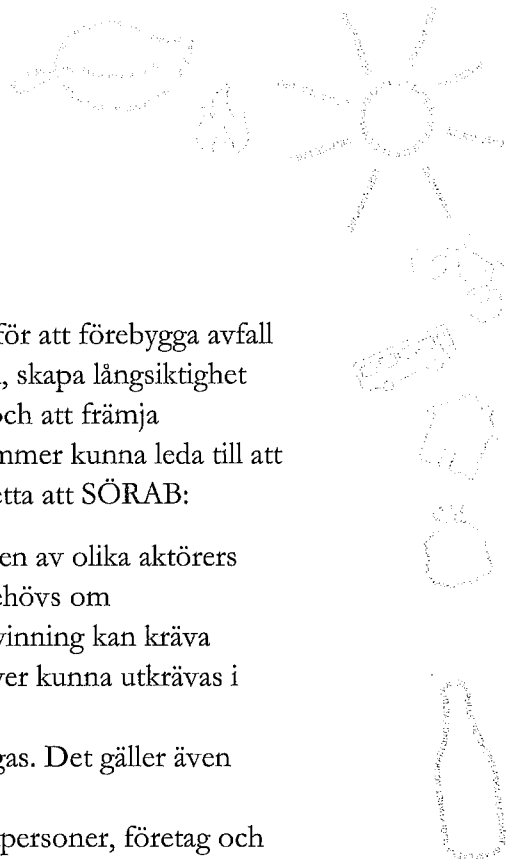
SÖRAB är ett regionalt avfallsbolag som ägs av kommunerna Danderyd, Järfälla, Lidingö, Sollentuna, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Upplands Väsby och Vallentuna. SÖRABs uppdrag är att på ett miljörätt och rationellt sätt ta hand om det kommunala avfall som uppkommer i ägarkommunerna, med undantag för Stockholm. SÖRAB tar även emot verksamhetsavfall från privata företag samt tillhandahåller ytor på Löt Avfallsanläggning i Vallentuna för behandling av förorenade jordmassor.

I linje med vårt certifierade ledningssystem inom kvalitet och miljö (ISO 9001 och 14001) bedriver SÖRAB ett systematiskt arbete för att minska den miljöpåverkan som insamling, förädling, återvinning och avsättning av avfallet ger upphov till.

Tillsammans med våra ägarkommuner samarbetar vi bland annat inom ramen för den gemensamt framtagna avfallsplanen som tar sin utgångspunkt i cirkulär ekonomi och att det ska vara lätt att göra rätt, helt i linje med SÖRABs vision *Vi får jordens resurser att räcka längre.*

SÖRAB är medlem i branschorganisationen Avfall Sverige och en av SÖRABs styrelseledamöter är även förtroendevald ledamot i Avfall Sveriges styrelse.

SÖRAB har tagit del av promemorian *Reformering av avfallslagstiftningen för att öka materialåtervinningen och för mer cirkulär ekonomi*. Vi instämmer i stort i Avfall Sveriges remissvar och vill därutöver lämna nedanstående synpunkter.

Sammanfattning

SÖRAB är positivt till en moderniserad avfallsagstiftning för att förebygga avfall och öka materialåtervinningen. Att öka resurseffektiviteten, skapa långsiktighet och planeringsförutsättningar för kommuner och företag och att främja investeringar i innovativa tekniska lösningar är bra och kommer kunna leda till att Sverige når uppställda mål. Sammanfattningsvis innebär detta att SÖRAB:

- avstyrker förslaget om förändring och förtydliganden av olika aktörers ansvar för avfall. SÖRAB anser att en utredning behövs om avfallsansvaret, med hänsyn tagen till att ökad återvinning kan kräva många involverade aktörer och att ansvar då behöver kunna utkrävas i flera behandlingsled.
- anser att definitionen av *Restavfall* behöver förtydligas. Det gäller även paragrafen om att restavfall inte får deponeras.
- avstyrker förslaget om att kommunen ska ge privatpersoner, företag och sammanslutningar tillfälle att kostnadsfritt hämta produkter för återbruk. SÖRAB menar att det inte bör regleras vilken ekonomisk modell som kommunen väljer för att avsätta produkter för återanvändning.
- tillstyrker förslaget om ytterligare sortering av restavfall, men anser att det behöver genomföras en djupare konsekvensutredning av vad kravet skulle innebära i praktiken.
- avstyrker att utsorterade förpackningar från ytterligare sortering ska räknas som verksamhetsförpackningar.
- anser att den som genom ytterligare sortering sorterar ut förpackningar från restavfall, i första hand ska få avsätta materialet till valfri mottagande part för vidare behandling på en fri marknad. I andra hand bör förpackningarna överlämnas till producentansvarsorganisationerna och, förutsatt att möjligheten till materialåtervinning är likvärdig, ersättas med samma materialvärde som förpackningar från separata insamlingssystem.
- avstyrker att kommunala avfallsplaner avskaffas.

Synpunkter

SÖRAB är positivt till en moderniserad avfallslagstiftning för att förebygga avfall och öka materialåtervinningen. Att öka resurseffektiviteten, skapa långsiktighet och planeringsförutsättningar för kommuner och företag och att främja investeringar i innovativa tekniska lösningar är bra och kommer kunna leda till att Sverige når uppställda mål.

1.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

15 kap. Avfall och förebyggande av avfall: 9-14§§ sid 10-11

Avfallsproducentens ansvar samt Ansvaret när avfall överläts till någon annan

SÖRAB avstyrker förslaget om förändring och förtydliganden av olika aktörers ansvar för avfall och anser, likt Avfall Sverige, att nuvarande reglering med en definition av ursprunglig avfallsproducent och det ansvar som följer den ursprungliga avfallsproducenten ska behållas. Emellertid skulle SÖRAB välkomna en utredning om avfallsansvaret där hänsyn tas till att ökad återvinning kan kräva många involverade aktörer och att ansvar då behöver kunna utkrävas i flera behandlingsled.

SÖRAB anser det principiellt viktigt att den ursprungliga avfallsproducenten har ett miljömässigt ansvar, men att det även fortsättningsvis bör gå att avtala om vem som ska ansvara för att hantera avfallet. Å andra sidan upplever SÖRAB att det kan vara mycket svårt att som ursprunglig avfallsproducent vara ansvarig om avfall behandlas för många led bort från avfallets ursprung. SÖRAB skulle därför välkomna en utredning om avfallsansvaret med hänsyn tagen till att ökad återvinning kan kräva många involverade aktörer och att ansvar då behöver kunna utkrävas i flera behandlingsled.

1.6 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:512) om deponering av avfall

8§, sid 40

SÖRAB anser att definitionen av restavfall och/eller hur restavfall får behandlas behöver ses över.

Av 8§, sid 40, framgår att restavfall inte får deponeras. Därmed behöver definitionen av restavfall enligt 1.10 Förslag till förordning om ändring i avfallsförordningen (2020:614) kapitel 1, 4§, sid 54, tydliggöras. Eftersom grovavfall i samma 4§ definieras som *skrymmande restavfall* behöver definitionen av restavfall ta höjd för att det kan finnas restavfall där deponering är det enda fullständiga behandlingsalternativet. Exempelvis gäller det insamlat grovavfall vars materialsammansättning inte kan behandlas högre upp i avfallshierarkin än deponering.

1.10 Förslag till förordning om ändring i avfallsförordningen (2020:614)

2a kap. Avfallsförebyggande åtgärder: 1§ sid 56 Insamlingssystem för återanvändning

SÖRAB avstyrker förslaget att kommunen ska ge privatpersoner, företag och sammanslutningar tillfälle att kostnadsfritt hämta produkterna på en plats som kommunen anvisar. SÖRAB anser att det är bra om alla kommuner tillhandahåller system för återanvändning, vilket kan uppmuntras genom ett brett samarbete mellan kommun och företag/secondhand-organisationer, men det kräver också att kommunen har tillgång till olika ekonomiska modeller.

SÖRAB har under lång tid arbetat tillsammans med secondhand-organisationer och företag för att möjliggöra och underlätta återanvändning. Produkter med ett ekonomiskt värde säljer eller skänker bolaget kostnadsfritt, beroende på ingångna avtal. Vissa av de inlämnade produkterna, som inte bedöms som säljbara, erbjuds kostnadsfritt till privatpersoner i en av SÖRAB kontrollerad miljö.

Promemorians förslag försvårar för kommunerna att få tackning för sina kostnader för återanvändningsarbetet då alla produkter ska skänkas kostnadsfritt. Det finns även en överhängande risk att förslaget medför arbetsmiljö- och säkerhetsproblem för såväl personal som besökare. Detta kan i sin tur resultera i att kommunerna behöver minska mängden material till återanvändning (tvärtemot promemorians intentioner) för att kunna säkerställa en god arbetsmiljö och säkerhet på platsen.

SÖRAB föreslår därför att första stycket i 1§, 2a kapitlet *Avfallsförebyggande åtgärder* behålls för att öka återanvändningen, dvs att varje kommun ska tillhandahålla insamlingssystem för återanvändning. Det andra styckets mening om att privatpersoner m fl ska ges tillfälle att kostnadsfritt hämta produkterna bör däremot strykas, då varje enskild kommun måste ha rådigheten att själv välja ekonomisk modell och hur materialet ska avsättas.

4e kap. Behandling av avfall: 3§ sid 66 Ytterligare sortering för att främja materialåtervinning

SÖRAB tillstyrker förslaget, men anser i likhet med Avfall Sverige, att det krävs en djupare konsekvensutredning av vad kravet skulle innebära i praktiken, för att kunna bedöma rimligheten i förslaget.

SÖRAB har sedan 2021 Brista Eftersorteringsanläggning för att möjliggöra ökad materialåtervinning genom ytterligare sortering ur restavfall. Under 2024 utsorterades 7 300 ton plast och 1 700 ton metall från 100 000 ton restavfall. Utan denna eftersortering skulle dessa utsorterade ton gått till energiutvinning, i stället för att materialåtervinnas.

Genom att främja teknisk utveckling för materialåtervinning säkerställs att avfall flyttas högre upp i avfallshierarkin, att Sverige når nationella avfallsmål samt minskar koldioxidutsläpp från förbränningsanläggningar.

4e kap. Behandling av avfall: 4§ sid 66 Ytterligare sortering för att främja materialåtervinning

SÖRAB avstyrker förslaget.

För att främja teknisk utveckling anser SÖRAB att den som sorterar ut förpackningar från restavfall i första hand ska få avsätta materialet till valfri mottagande part för vidare behandling på en fri marknad. I andra hand bör förpackningarna överlämnas till producentansvarsorganisationerna och, förutsatt att möjligheten till materialåtervinning är likvärdig, ersättas med samma materialvärde som förpackningar från separata insamlingssystem.

Med nuvarande förslag skulle förpackningar från eftersorteringsanläggningar klassificeras som verksamhetsförpackningar, vilka enligt gällande förpackningsförordning, *Förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar*, måste överlämnas till producenterna utan ersättning. Förslaget blir därmed endast förknippat med ökade kostnader för att eftersortera restavfall.

Det förpackningsmaterial som sorteras ut bör, förutsatt att möjligheten till materialåtervinning är likvärdig, ersättas med samma materialvärde som förpackningar från separata insamlingssystem, enligt *NFS 2023:14 Ersättning för insamlad mängd förpackningsmaterial, tabell 5 sid 8*. Då ersättningsmodellen idag inte är anpassad för eftersorterat förpackningsmaterial föreslår därför SÖRAB att Naturvårdsverket får i uppdrag att se över ersättningsmodellen.

Om det ges möjlighet till intäkt ökar förutsättningarna för investeringar i sortering för materialåtervinning, och därigenom ökar även möjligheterna att nå nationella avfallsmål och minskade koldioxidutsläpp.

Avsnitt 9.3 Kraven på en kommunal avfallsplan tas bort, sid 155

Liksom Avfall Sverige avstyrker SÖRAB förslaget att kravet på de kommunala avfallsplanerna tas bort. En kommunal avfallsplan är en grundläggande förutsättning för att det ska ske ett framtidsyttande och systematiskt arbete för att uppnå de nationella och europeiska målen.

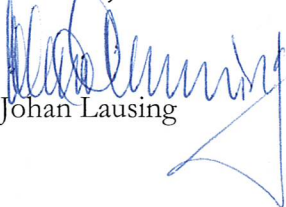
Kommunerna i SÖRAB-regionen var bland de första att ta fram en kommungemensam avfallsplan, som antogs i alla nio kommunfullmäktige samt av SÖRABs styrelse. Med de utmaningar som finns i urbana tillväxtmiljöer följer att en strukturerad planering med regional samsyn är en grundförutsättning för ett proaktivt avfallsarbete.

2025-02-14

SÖRAB håller med Avfall Sverige om att den administrativa bördan och formalia-kraven runt den kommunala avfallsplanen bör förenklas. Fokus i den kommunala avfallsplanen bör ligga på operativt arbete för att uppnå de nationella målen.

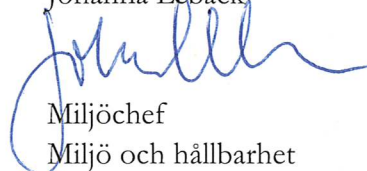
Med vänlig hälsning

SÖRAB, Söderhalls Renhållningsverk AB

Johan Lausing

VD

Johanna Leback

Miljöchef
Miljö och hållbarhet